

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การบริโภคอาหารที่ก่อให้เกิดฟันผุกับสภาวะฟันผุ
ในคนวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน กัญยรัตน์ วิโรจน์พงศ์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาทันตกรรมป้องกัน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.พัชราวรรณ	ศรีศิลป์นันท์	ประธานกรรมการ
อ.ดร.ศักดา	พริ้งลำภู	กรรมการ
อ.ดร.พีระศักดิ์	มะลิแก้ว	กรรมการ
ผศ.ดร.สุปรีดา	อดุลยานนท์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การเกิดฟันผุเกิดได้จากปัจจัยหลายๆประการร่วมกัน ปัจจัยทางด้านอาหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการเกิดฟันผุ ปัจจุบันอิทธิพลของวัฒนธรรมทางตะวันตกทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการรับประทานอาหาร การเกิดฟันผุสามารถเกิดได้ตลอดชีวิตในทุกกลุ่มอายุ การเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้านประชากรศาสตร์และด้านสังคมวัฒนธรรมจึงมีผลกระทบต่อรูปแบบการรับประทานอาหารซึ่งอาจส่งผลต่อสภาวะฟันผุ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความถี่ รูปแบบ ความแตกต่างในการรับประทานอาหารว่างที่มีส่วนผสมของน้ำตาลกับสภาวะฟันผุในกลุ่มคนวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 35-87 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 282 คน เพศชาย 132 คน เพศหญิง 150 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความถี่ในการรับประทานอาหารร่วมกับการตรวจสภาวะช่องปาก มีผู้สัมภาษณ์ 2 คน ในการสำรวจสภาวะช่องปากของกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจโดยทันตแพทย์ 1 คน วิเคราะห์ผลการวิจัยด้วยการทดสอบไคสแควร์และสมการถดถอยมัลติเพิลโลจิสติก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 45-59 ปี และส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ
2. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 282 คน มีจำนวนฟันที่เหลือในช่องปาก 25.4 ± 3.2 ซี่ โดยเป็นฟันผุ อุด (DFT) ที่ตัวฟัน 2.5 ± 3.2 ซี่ ที่รากฟัน 0.4 ± 1.6 ซี่ ส่วนด้านของฟันที่ผุ อุด (DFS) ที่ตัวฟัน 5.7 ± 8.5 ด้าน ที่รากฟัน 0.4 ± 1.6 ด้าน
3. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับประทานอาหารที่เป็นอาหารแบบตะวันตก
4. รายการอาหารแบบตะวันตกที่มีการบริโภคอย่างน้อยหนึ่งครั้งต่อวัน ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับประทาน จำแนกเป็นกลุ่มดังนี้ กลุ่มอาหารที่มีลักษณะเหนียวละลายในปากได้เร็ว ได้แก่ ขนมปังทาแยม/นมข้นหวาน ขนมปังกรอบ คุกกี้ อาหารว่างประเภทของแข็งกึ่งของเหลวที่มีส่วนผสมของแป้งและน้ำตาล ได้แก่ ไอศกรีมเยลลี่ และอาหารว่างประเภทเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลได้แก่ เครื่องดื่มต่างๆ (ชา, กาแฟ) นมกล่อง นมเปรี้ยว
5. ในกลุ่มวัยทำงาน (35-44 ปี) มีแนวโน้มในการรับประทานอาหารว่างที่มีส่วนประกอบของน้ำตาลและรับประทานอาหารที่มีลักษณะความเป็นตะวันตกมากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุ
6. มีความสัมพันธ์ระหว่างการรับประทานอาหารที่มีส่วนประกอบของน้ำตาลและกลุ่มอายุ
7. กลุ่มและชนิดของอาหารที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ กลุ่มอาหารที่มีลักษณะเหนียวละลายในปากได้เร็ว กลุ่มอาหารว่างประเภทของแข็งกึ่งของเหลวที่มีส่วนผสมของแป้งและน้ำตาล
8. ในกลุ่มตัวอย่างที่มีฟันผุพบว่าอาหารที่มีลักษณะเหนียวละลายในปากได้เร็วก่อให้เกิดโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุโดยผู้ที่รับประทานขนมเค้ก ขนมสาลี่ จะมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุเป็น 2.4 (95%CI 1.2, 5.0) และ 2.4 (95%CI 1.1, 5.0) เท่าของคนที่ไม่รับประทานตามลำดับ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุกับความถี่และรูปแบบการรับประทานอาหารว่างที่มีส่วนประกอบของน้ำตาล และการบริโภคอาหารว่างที่มีส่วนประกอบของน้ำตาลมีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุในคนวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

Thesis Title	Cariogenic Food Consumption and Dental Caries Status in Adult and Older Adult, Mueang District, Chiang Mai Province		
Author	Miss Kanyarat Wirotpong		
M.S	Preventive Dentistry		
Examining Committee	Assoc. Prof. Patcharawan	Srisilapanan	Chairman
	Lect. Dr. Sakda	Pruenglampoo	Member
	Lect. Dr. Peerasak	Malikaew	Member
	Asst. Prof. Supreda	Adulyanon	Member

Abstract

Dental caries is a multifactorial disease, dietary behavior is one of the important factors in caries-developing processes. At present, dietary patterns are influenced by western culture. Dental caries could be developed in all age groups throughout the life span. Demographic, social and cultural changes influence dietary patterns, possibly leading to an alteration in the caries status. The purposes of this research were to study the frequency and pattern of the consumption of sugary foods along with the relationship between dental caries status and the consumption of sugary foods, in adults and older adults.

The sample in this research were 282 adults, 132 males and 150 females, aged 35-87 years who live in Mueang district, Chiang Mai province. Two interviewers interviewed all subjects using a food frequency questionnaire. A clinical examination

was performed by one dentist. Findings were analysed using chi-square test and multiple logistic regression. The main results were

1. The majority of subjects were 45-59 years old and were government officials.
2. Dentate subjects had 25.4 ± 3.2 remaining teeth. The mean DFT of the crown was 2.5 ± 3.2 , DFT of the root was 0.4 ± 1.6 . DFS of crown was 5.7 ± 8.5 and DFS of root was 0.4 ± 1.6 .
3. For the majority, sugary food of a western variety was consumed.
4. The most popular western food items consumed at least once per day in different food categories were as follows: foods in the sticky and rapidly dissolving category were bread and jam, crispy bread, cookies; starchy and sugary foods in semisolid group were ice cream and jelly; drinks with sugar were coffee and tea, milk and yogurt.
5. The adult (35-44 year-olds) had a greater tendency to consume more sugary and western style food than the older adult.
6. There was an association between sugary food consumption and age group.
7. Different food categories were significantly associated with dental caries status ($p < 0.05$). These food groups were sticky and rapidly dissolving, starchy and sugary foods in semisolid group.
8. In subjects with caries, eating sticky and rapidly dissolving food groups, cake and ka-nom-sa-li, produced odds of developing caries. (odds ratios of 2.4 (95% CI: 1.2, 5.0, CI: 1.1, 5.0), respectively)

The overall result showed that there were differences in frequency and pattern of sugary food consumption between adults and older adults. Sugary food consumption was associated with dental caries status.